

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษา

6. วงจรชีวิตและการวางแผนสำหรับอนาคตของผู้มีงานทำ

เนื้อหาของบทนี้จะวิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะของวงจรชีวิต โดยใช้ข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนประจำปี เพื่อให้เห็นถึงแบบแผนรายได้และรายจ่ายของคนไทยในช่วงอายุต่างๆ อีกทั้งยังจะได้พิจารณาว่า ต่อแบบแผนการเปลี่ยนแปลงของรายได้และรายจ่ายตามอายุของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปแล้วผู้มีงานทำการวางแผนการดำเนินชีวิตหรือไม่อย่างสอดคล้องกับวงจรชีวิตหรือไม่ อีกทั้ง ผู้มีงานทำตระหนักถึงความสำคัญของอนาคตยามชราภาพซึ่งจะเกิดช่องว่างระหว่างรายได้และรายจ่าย อันเนื่องมาจากความสามารถในการหารายได้ลดลง การศึกษาในส่วนของการวางแผนสำหรับอนาคตนี้จะใช้ข้อมูลผู้มีงานทำ 2,028 ตัวอย่างจากการสำรวจ

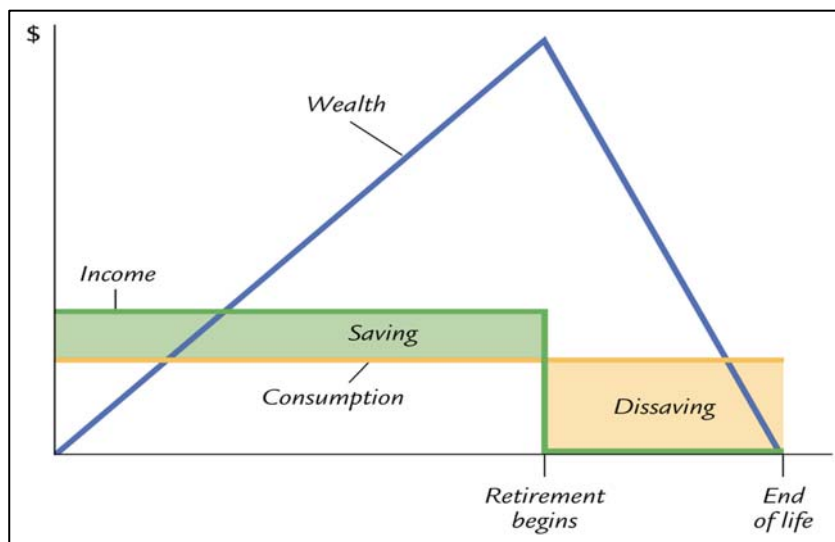
6.1 ลักษณะวงจรชีวิต รายได้และรายจ่ายของคนไทยในช่วงอายุต่าง ๆ

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายลักษณะรายได้ การบริโภค การออม และพฤติกรรมการจัดสรรทรัพยากรของของผู้มีงานทำในช่วงอายุต่างๆ ได้แก่แบบจำลองการบริโภคแบบวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) ซึ่งถูกพัฒนาโดย Modigliani และ Brumberg ในปี 1954 แบบจำลองดังกล่าวได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ การบริโภคและการออมของผู้มีงานทำว่าจะมีรูปแบบที่แน่นอนในช่วงชีวิต นั่นคือ ผู้มีงานทำจะมีรายได้ตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงวัยเกษียณอายุการทำงาน ในขณะที่การบริโภคของบุคคลดังกล่าวจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตซึ่งรวมถึงช่วงอายุหลังเกษียณอายุการทำงานที่ไม่มีรายได้ ดังนั้น คนจะทำการออมและการกู้ยืมเป็นเครื่องมือเพื่อที่จะจัดสรรทรัพยากรระหว่างเวลาโดยนำเงินส่วนต่างของรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายในช่วงวัยทำงานไปเก็บออมและจะนำมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในช่วงที่ไม่มีรายได้หลังเกษียณอายุการทำงาน

จากพื้นฐานความคิดทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต การศึกษาครั้งนี้จึงได้นำข้อมูลรายบุคคลแบบภาคตัดขวางของประเทศไทยจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนประจำปี พ.ศ. 2547¹ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภคในช่วงชีวิตของผู้มีงานทำในประเทศไทย ดังแผนภาพที่ 6-2 ดังนี้

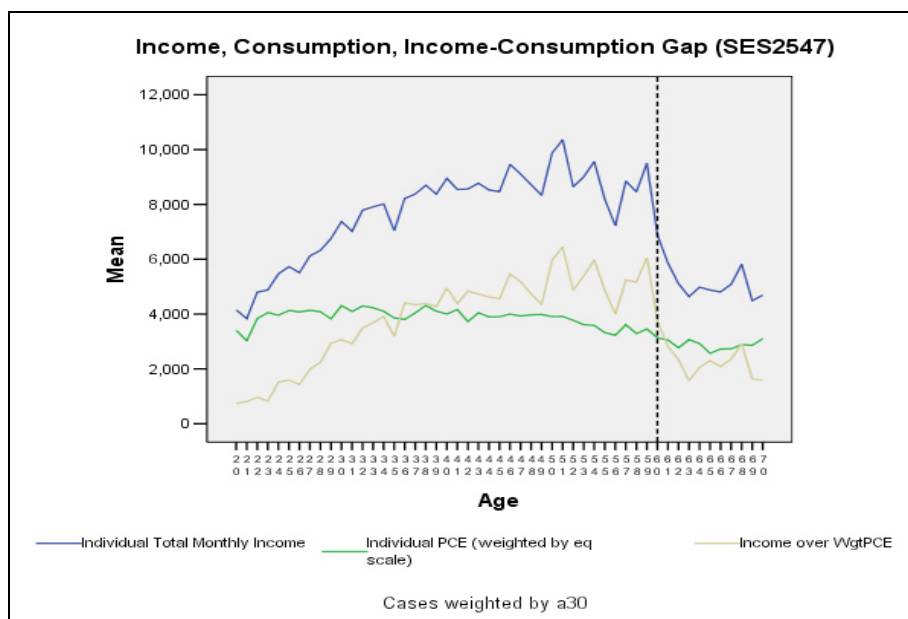
¹ แผนภาพแสดงถึงลักษณะของรายได้ รายจ่ายและส่วนต่างรายได้-รายจ่ายตามอายุที่เกิดจากการใช้ข้อมูลแบบภาคตัดขวางมาวิเคราะห์ ดังนั้น ข้อมูลรายได้และรายจ่ายในแต่ละอายุคือข้อมูลที่เกิดจากบุคคลแต่ละคนที่เกิดขึ้นในเวลาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม Deaton (2000) ได้ชี้ให้เห็นว่าการใช้ข้อมูลภาคตัดขวางมาทำการวิเคราะห์นั้นลักษณะดังกล่าวสามารถทำได้โดยมิได้เปลี่ยนแปลงผลที่ได้จากการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมวงจรชีวิตของผู้มีงานทำแต่อย่างใด

แผนภาพที่ 6-1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ การบริโภค และการออม ตามแบบจำลอง การบริโภคแบบวงจรชีวิต

ที่มา: Mankiw (2007)

แผนภาพที่ 6-2 ลักษณะรายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภคในช่วงชีวิตของผู้มีงานทำ

ที่มา: รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนประจำปี พ.ศ. 2547 คำนวณโดยผู้วิจัย

แผนภาพที่ 6.2 แสดงให้เห็นถึงลักษณะรายได้และค่าใช้จ่ายในช่วงชีวิตของผู้มีงานทำในประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2547 จะเห็นได้ว่าลักษณะรายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภคในช่วงชีวิตของผู้มีงานทำมีลักษณะสอดคล้องตามทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิตตามที่อธิบายข้างต้น หากพิจารณาในส่วนของรายได้จากการรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ

ครัวเรือนประจำปี พ.ศ. 2547 พบว่า ระดับรายได้เฉลี่ยทั้งหมดต่อเดือนของผู้มีงานทำมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อายุ 20 ปี และจะมีค่าสูงสุดในช่วงอายุ 50-54 ปี โดยเฉลี่ยคิดเป็นระดับรายได้ 9,457 บาทต่อเดือน และหลังจากช่วงอายุนี้ระดับรายได้เฉลี่ยของผู้มีงานทำจะลดลงอย่างต่อเนื่อง และจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญในช่วงอายุ 60 ปี โดยมีค่าลดลงจากระดับรายได้ 8,378 บาทต่อเดือน เป็น 5,654 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 6-1 ลักษณะรายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้มีงานทำ จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุผู้มีงานทำ (ปี)	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (บาท)	การออม (บาท)	สัดส่วนกลุ่ม ตัวอย่าง (ร้อยละ)
20-24	4,717	3,581	1,008	7.55
25-29	6,096	3,911	2,040	11.35
30-34	7,635	4,015	3,420	13.00
35-39	8,119	3,862	4,101	14.38
40-44	8,686	3,836	4,728	13.82
45-49	8,826	3,814	4,870	12.78
50-54	9,457	3,649	5,690	9.80
55-59	8,379	3,224	5,001	7.24
60-64	5,655	2,866	2,655	5.00
65-69	5,008	2,656	2,293	2.88
>=70	4,757	2,795	1,898	2.22
รวมทั้งประเทศ	7,627	3,681	3,801	100.00

ที่มา: รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนประจำปี พ.ศ. 2547 คำนวณโดยผู้วิจัย

เนื่องจากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนได้สำรวจและเก็บข้อมูลทางด้านค่าใช้จ่ายเป็นรายครัวเรือน ดังนั้นการวิเคราะห์รายจ่ายในการบริโภคจึงจำเป็นต้องหารด้วยค่าผู้ใหญ่สมมุติเพื่อคำนวณหาค่าใช้จ่ายเป็นรายบุคคล การคำนวณในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ได้ตัวเลขการบริโภคเป็นรายบุคคลมีความถูกต้องมากขึ้นเพราะจะคำนึงถึงระดับการบริโภคที่แตกต่างกันระหว่างเด็ก ผู้ใหญ่ และคนชรา²

ค่าผู้ใหญ่สมมุติ คือ ค่าที่ใช้เทียบเคียงความต้องการในการบริโภคของประชากรต่างกลุ่มอายุกัน (ผู้ใหญ่และเด็ก) ผลการศึกษาของ อิศรา ศานติศาสน์ (2538) พบว่า ค่าผู้ใหญ่สมมุติของเด็กในกรุงเทพมหานคร มีค่าเท่ากับ 0.2588 ซึ่งหมายความว่าความจำเป็นในการบริโภคของเด็กในกรุงเทพมหานครมีค่าคิดเป็นร้อยละ 25.88 ของผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานคร

² อิศรา ศานติศาสน์ . การประมาณค่าอุปสงค์ของผู้บริโภค ค่าผู้ใหญ่สมมุติ และการกระจายรายได้ในประเทศไทย พ.ศ. 2531, 2533 และ 2535. ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538.

ในขณะที่ค่าผู้ใหญ่มูลค่าของเด็กในเขตเทศบาลมีค่าเป็น 0.5715 ซึ่งหมายความว่าความจำเป็นในการบริโภคของเด็กในเขตเทศบาลมีค่าเป็นร้อยละ 57.15 ของผู้ใหญ่ในเขตเทศบาล และค่าผู้ใหญ่สมมูลของเด็กนอกเขตเทศบาลมีค่าเป็น 0.5323 ซึ่งหมายความว่าความจำเป็นในการบริโภคของเด็กนอกเขตเทศบาลมีค่าเป็นร้อยละ 53.23 ของผู้ใหญ่นอกเขตเทศบาล

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภครายบุคคลพบว่า แต่ละคนจะมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเปลี่ยนแปลงไม่มากนักตลอดช่วงชีวิต โดยค่อนข้างคงที่ในช่วงอายุ 20 - 40 ปี มีค่าเฉลี่ยประมาณ 3,842 บาทต่อเดือน และหลังจากช่วงอายุ 40 ปี ผู้มีงานทำจะมีระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลงเล็กน้อยจนถึงช่วงอายุ 64 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยประมาณ 3,478 บาทต่อเดือน และจะมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยต่อเดือนลดลงค่อนข้างมากในช่วงอายุมากกว่า 64 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยประมาณ 2,725 บาทต่อเดือน

ในส่วนของผลต่างระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภคซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพการออมในความหมายกว้าง พบว่าระดับความสามารถในการออมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงอายุของผู้มีงานทำ ซึ่งจะสังเกตได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดความสามารถในการออมของบุคคลก็คือระดับรายได้นั่นเอง จากข้อมูลพบว่า ผู้มีงานทำในช่วงอายุ 20 - 40 ปี จะมีระดับความสามารถในการออมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยประมาณ 3,362 บาทต่อเดือน และจะมีระดับความสามารถในการออมสูงสุดในช่วงอายุ 50 ปี ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ย 5,346 บาทต่อเดือน หลังจากนั้นในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าระดับความสามารถในการออมมีค่าลดลงอย่างมาก โดยจะมีค่าเฉลี่ยประมาณ 2,282 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นผลมาจากระดับรายได้ที่ลดต่ำลงอย่างมากหลังวัยเกษียณอายุ จากข้อเท็จจริงของลักษณะวงจรชีวิตดังกล่าว ผู้มีงานทำจึงจำเป็นต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีเหลือในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อนำไปใช้ในอีกช่วงเวลาหนึ่งที่ขาดแคลนผ่านเครื่องมือการออมที่เหมาะสมและในระดับการออมพอเพียง ทั้งนี้ เพื่อรักษาระดับการบริโภคให้เป็นไปได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุขัย

เมื่อพิจารณารายได้จากการการสำรวจภาคสนามโดยผู้วิจัยในปี พ.ศ.2550 พบว่าระดับรายได้เฉลี่ยทั้งหมดต่อเดือนของผู้มีงานทำ มีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อายุ 20 ปี และมีค่าสูงสุดในช่วงอายุ 45-49 ปี โดยเฉลี่ยคิดเป็น 13,592 บาทต่อเดือน และหลังจากช่วงอายุดังกล่าวระดับรายได้เฉลี่ยของผู้มีงานทำจะลดลงอย่างต่อเนื่อง และจะลดลงอย่างมากในช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างข้อมูลด้านรายได้จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนประจำปี พ.ศ. 2547 และการสำรวจภาคสนามโดยผู้วิจัย พบว่าการเพิ่มขึ้นและการลดลงของระดับรายได้ของผู้มีงานทำมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (พิจารณาจากแผนภาพที่ 6-3) ดังนั้น จึงพบลักษณะวงจรชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจภาคสนามเช่นกัน

หากพิจารณาการออมเฉลี่ยต่อเดือนของผู้มีงานทำจากการการสำรวจภาคสนาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถออมได้มากในช่วงอายุ 20-49 ปี โดยสามารถออมได้สูงที่สุดในระหว่างอายุ 25-29 ปี เป็นจำนวนเงิน 3,541 บาท และหลังจากช่วงอายุดังกล่าวแล้วระดับเงินออมจะลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มตัวอย่างอายุ 65-69 ปี เป็นผู้มีเงินออมต่อเดือนน้อยที่สุด (862 บาท)

ข้อค้นพบ 6.1 - แบบแผนการเปลี่ยนแปลงของรายได้ตามอายุ

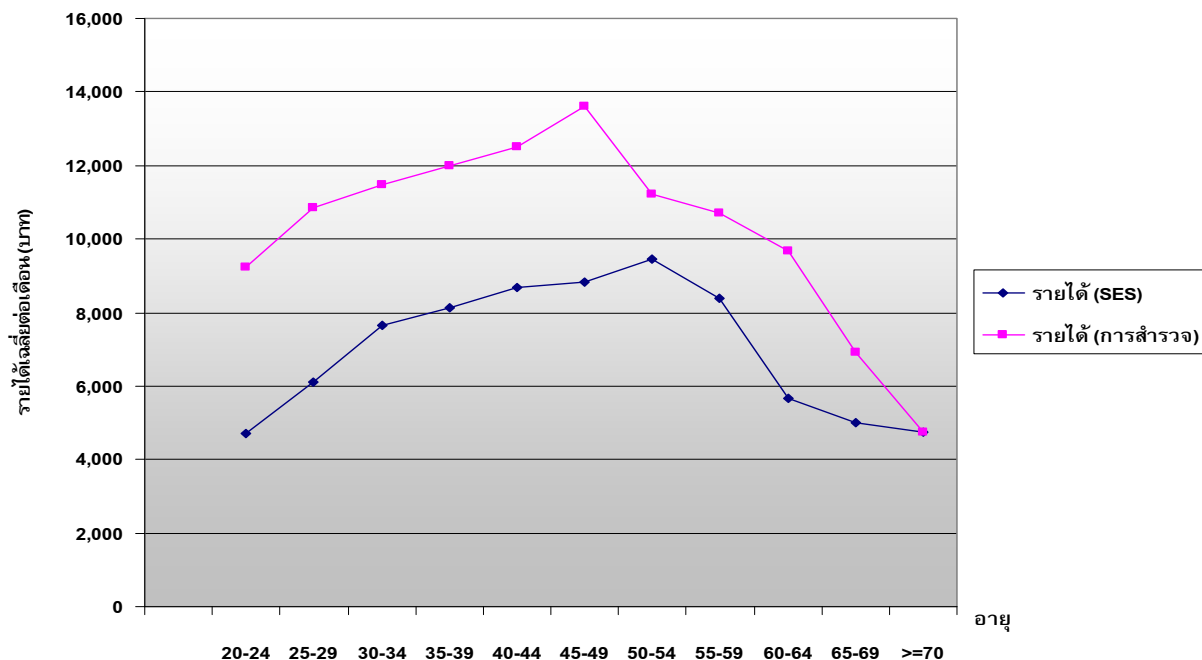
รายได้เฉลี่ยของผู้มั่งงานทำในประเทศไทยมีแบบแผนตามสมมติฐานวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) รายได้เฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ช่วงอายุที่รายได้เฉลี่ยมีค่าสูงสุดอยู่ระหว่าง 45 ถึง 55 ปี หลังจากนั้นรายได้เฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงตามอายุที่มากขึ้น ในขณะที่การบริโภคของบุคคลดังกล่าวจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตซึ่งรวมถึงช่วงอายุหลังเกษียณอายุการทำงานที่ไม่มีรายได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลจำเป็นต้องมีแนวทางในการส่งเสริมการออมรายกลุ่มอายุ

ตารางที่ 6-2 ลักษณะรายได้และการออมของผู้มั่งงานทำจำแนกตามกลุ่มอายุ จากการสำรวจภาคสนาม ในปี พ.ศ.2550

กลุ่มอายุผู้มั่งงานทำ (ปี)	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน(บาท)	การออมเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	สัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ)
20-24	9,242	2,188	6.3
25-29	10,843	3,541	10.6
30-34	11,482	2,914	13.8
35-39	11,988	2,428	15.6
40-44	12,524	2,481	14.1
45-49	13,592	2,090	14.7
50-54	11,203	1,574	11.4
55-59	10,702	1,747	6.0
60-64	9,659	1,539	3.7
65-69	6,920	862	1.8
>=70	4,727	1,126	1.7
รวมทั้งประเทศ	11,502	2,303	100.0

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย (การสำรวจภาคสนาม)

แผนภาพที่ 6-3 ลักษณะรายได้ของผู้มีงานทำจำแนกตามกลุ่มอายุ จากการสำรวจภาคสนาม ในปี พ.ศ.2550

6.2 การวางแผนในการดำเนินชีวิตและการเงินในภาพรวม

ต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้และรายจ่ายตามวงจรชีวิตที่ได้นำเสนอข้างต้น คำถามสำคัญต่อมาคือ ผู้มีงานทำวางแผนในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อีกทั้งมีการวางแผนทางการเงินหรือไม่ การตอบคำถามดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาลักษณะนิสัยการมองไปยังอนาคตของคนไทย เพราะลักษณะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการออม

จากการศึกษาการวางแผนในการดำเนินชีวิตพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ไม่ได้วางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตอยู่เกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.4) ส่วนผู้ที่วางแผนมีร้อยละ 47.6 ในส่วนของระยะเวลาในการวางแผนล่วงหน้าในการดำเนินชีวิตในอนาคตของกลุ่มตัวอย่างนั้น จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ไม่ได้วางแผนเลยร้อยละ 52.4 รองลงมาคือผู้ที่ทำการวางแผนล่วงหน้า 3-5 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 11.4 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวางแผนล่วงหน้ามากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี มีร้อยละ 9.6 กลุ่มตัวอย่างที่วางแผนล่วงหน้าไม่เกิน 1 ปี มีอยู่เพียงร้อยละ 8.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่วางแผนล่วงหน้า 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 6.0 และ 5.1 กลุ่มตัวอย่างที่วางแผนนอกเหนือจากนี้มีสัดส่วนอยู่เพียงเล็กน้อย แสดงข้อมูลโดยละเอียดไว้ในตารางที่ 6-3 และผลการศึกษาการวางแผนทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเป็นผู้ที่ไม่ได้วางแผนทางการเงินถึงร้อยละ 55.0 ส่วนผู้ที่วางแผนทางการเงินก็มีสัดส่วนไม่แตกต่างกันนัก (ร้อยละ 44.6) นอกเหนือจากนี้ยังพบว่า

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนในการดำเนินชีวิตกับการวางแผนทางการเงิน พบว่าการวางแผนในการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยผู้ที่วางแผนชีวิตจะมีการวางแผนทางการเงินมากกว่าผู้ที่ไม่ได้วางแผนชีวิต เปรียบเทียบจากร้อยละ 85.2 กับ 28.2 (แสดงข้อมูลในตารางที่ 6-4)

ตารางที่ 6-3 การกระจายความถี่และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการวางแผนในการดำเนินชีวิตและการเงิน

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การวางแผนในการดำเนินชีวิตในอนาคต		
ไม่ได้วางแผน	1,063	52.4
วางแผน	965	47.6
รวม	2,028	100.0
ระยะเวลาในการวางแผนล่วงหน้าในการดำเนินชีวิตในอนาคต		
ไม่ได้วางแผนเลย	1,063	52.4
วางแผนล่วงหน้าไม่เกิน 1 เดือน	69	3.4
วางแผนล่วงหน้าไม่เกิน 6 เดือน	58	2.9
วางแผนล่วงหน้าไม่เกิน 1 ปี	173	8.5
มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี	195	9.6
3-5 ปี	232	11.4
6-10 ปี	122	6.0
11 ปีขึ้นไป	104	5.1
ไม่ตอบ	12	0.6
รวม	2,028	100.0
การวางแผนทางการเงิน		
ไม่ได้วางแผน	1,115	55.0
วางแผน	905	44.6
ไม่ตอบ	9	0.4
รวม	2,028	100.0

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 6-4 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนในการดำเนินชีวิตกับการวางแผนทางการเงิน

การวางแผนในการ ดำเนินชีวิต	การวางแผนทางการเงิน			รวม (จำนวน)
	วางแผน	ไม่ได้วางแผนแต่ คิดจะทำ	ไม่ได้วางแผน และไม่คิดจะทำ	
ไม่ได้วางแผนชีวิต	28.2	22.6	49.2	100.0 (323)
วางแผนชีวิต	85.2	10.2	4.6	100.0 (957)
รวม	70.8	13.4	15.9	100.0 (1,280)
$\chi^2 = 441.699$			P-value = 0.000	

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

นอกจากนั้นจากการศึกษาพบว่า การวางแผนในการดำเนินชีวิตนั้นมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม หรืออีกนัยหนึ่งการวางแผนนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างๆ เช่น อายุ อาชีพ ประเภทแรงงาน รายได้ เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการวางแผนในการดำเนินชีวิตพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการวางแผนในการดำเนินชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยข้อมูลแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20-29 ปี มีสัดส่วนในการวางแผนชีวิตมากที่สุดถึงร้อยละ 60.4 รองลงไปที่กลุ่มผู้มีอายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และ อายุ 60 ปีขึ้นไป โดยเรียงสัดส่วนตามลำดับดังนี้ 55.5 , 49.1, 34.3, 12.3 และ 12.3 จากข้อมูลแสดงว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่ามีสัดส่วนของผู้วางแผนในการดำเนินชีวิตมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักกับการวางแผนในการดำเนินชีวิตพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ, ช่างเทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง, เสมียน, ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโสและผู้จัดการ และกองกำลังทหารติดอาวุธต่างๆ (สามเหล่าทัพ) มีสัดส่วนของผู้ที่วางแผนการดำเนินชีวิตเกินกว่าครึ่ง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ร้อยละ 76.4, 69.1, 67.8, 66.7 และ 55.6 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มอาชีพที่มีการวางแผนในการดำเนินชีวิตน้อยที่สุดคือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการเกษตรและประมง มีเพียงร้อยละ 32.7 จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทแรงงานกับการวางแผนในการดำเนินชีวิตพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากตารางไขว้พบว่าแรงงานในระบบมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตมากกว่าแรงงานนอกระบบ เปรียบเทียบจากร้อยละ 64.3 กับ 37.3

จากการศึกษาพบรายได้ในการประกอบอาชีพหลักมีความสัมพันธ์กับการวางแผนในการดำเนินชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนในการวางแผนชีวิตน้อยที่สุดคือกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท มีเพียงร้อยละ 26.8 กลุ่มที่มีการวางแผนมากที่สุดคือกลุ่มรายได้ 100,000-199,999 บาทต่อเดือน มีถึงร้อยละ 75.0 จากตารางไขว้ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากขึ้นมีแนวโน้มที่จะทำการวางแผนในการดำเนินชีวิตมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตกอยู่ในชั้นรายได้ที่ต่ำกว่า ในด้านความสัมพันธ์กับการทำงานเสริม พบว่าการทำงานเสริมมีความสัมพันธ์กับการวางแผนในการดำเนินชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่ทำงานเสริมมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ทำงานเสริม (เปรียบเทียบจากร้อยละ 52.8 กับ 44.1)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการวางแผนชีวิตล่วงหน้ากับอายุ พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการวางแผนชีวิตล่วงหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าทุกกลุ่มอายุมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้วางแผนชีวิตล่วงหน้ามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีผู้ไม่ได้วางแผนมากกว่าครึ่ง อย่างไรก็ตามแต่ละกลุ่มอายุมีสัดส่วนของผู้ที่วางแผนล่วงหน้าเป็นระยะเวลาต่างกัน ดังนี้ กลุ่มอายุ 20-29 ปี จะทำการวางแผนชีวิตมากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 15.7) กลุ่มอายุ 30-39 ปี ทำการวางแผนชีวิตล่วงหน้า 3-5 ปี มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มอายุ 40-49 ปี และ 50-59 ปี ดัง

ข้อมูลในตารางที่ 6-6

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการวางแผนชีวิตล่วงหน้ากับรายได้ในการประกอบอาชีพหลัก พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการวางแผนชีวิตล่วงหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทุกกลุ่มรายได้มีสัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้วางแผนชีวิตล่วงหน้ามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีผู้ไม่ได้วางแผนอยู่เกินกว่าครึ่ง อย่างไรก็ตามในแต่ละกลุ่มรายได้มีสัดส่วนของผู้ที่วางแผนชีวิตล่วงหน้าเป็นระยะเวลาต่างกัน ดังข้อมูลในตารางที่ 6-6

ข้อค้นพบ 6.2 - ลักษณะนิสัยการวางแผนในการดำเนินชีวิตของผู้มีงานทำ

มากกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีงานทำไม่ได้วางแผนในการดำเนินชีวิต ผู้มีงานทำที่วางแผนในการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีรายได้มาก (มากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน) หรือผู้มีงานทำในกลุ่มอายุน้อย (ประมาณ 20-40 ปี) เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มแรงงานนอกระบบซึ่งไม่มีหลักประกันด้านรายได้ยามชราภาพใดๆจากรัฐบาลรองรับ ส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผนในการดำเนินชีวิตในอนาคต

ตารางที่ 6-5 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนในการดำเนินชีวิตกับตัวแปรต่างๆ

ตัวแปร	การวางแผนในการดำเนินชีวิต		รวม (จำนวน)
	ไม่ได้วางแผน	วางแผน	
<u>อายุ</u>			
20 – 29 ปี	39.6	60.4	100.0 (341)
30 – 39 ปี	44.5	55.5	100.0 (600)
40 – 49 ปี	50.9	49.1	100.0 (587)
50 – 59 ปี	65.7	34.3	100.0 (353)
60 ปีขึ้นไป	87.7	12.3	100.0 (146)
รวม	52.3	47.7	100.0 (2,027)
$\chi^2 = 135.876$		P-value = 0.000	
<u>รายได้ในการประกอบอาชีพหลัก (บาท/เดือน)</u>			
ต่ำกว่า 3,000 บาท	73.2	26.8	100.0 (287)
3,000-4,999 บาท	62.6	37.4	100.0 (286)
5,000-9,999 บาท	51.5	48.5	100.0 (627)
10,000-14,999 บาท	44.5	55.5	100.0 (256)
15,000-19,999 บาท	36.9	63.1	100.0 (149)
20,000-24,999 บาท	42.7	57.3	100.0 (131)
25,000-49,999 บาท	39.7	60.3	100.0 (174)
50,000-99,999 บาท	32.3	67.4	100.0 (46)
100,000-199,999 บาท	25.0	75.0	100.0 (12)
200,000 บาทขึ้นไป	33.3	66.7	100.0 (9)
รวม	51.9	48.1	100.0 (1,977)
$\chi^2 = 110.544$		P-value = 0.000	

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 6-5 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนในการดำเนินชีวิตกับตัวแปรต่างๆ (ต่อ)

ตัวแปร	การวางแผนในการดำเนินชีวิต		รวม (จำนวน)
	ไม่ได้วางแผน	วางแผน	
อาชีพหลัก			
ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโสและผู้จัดการ	33.3	66.7	100.0 (45)
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ	23.6	76.4	100.0 (144)
ช่างเทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง	30.9	69.1	100.0 (97)
เสมียน	32.2	67.8	100.0 (146)
พนักงานบริการ และพนักงานขายหน้าร้านและตลาด	55.4	44.6	100.0 (673)
ผู้ปฏิบัติงานด้านการเกษตรและประมง	67.3	32.7	100.0 (364)
ผู้ปฏิบัติงานในด้านธุรกิจด้านความสามารถทางฝีมือและ ธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	55.7	44.3	100.0 (183)
ผู้ปฏิบัติงานเครื่องจักร โรงงานและด้านการประกอบการ	55.2	44.8	100.0 (87)
อาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆ	59.1	40.9	100.0 (269)
กองกำลังทหารติดอาวุธต่างๆ (สามเหล่าทัพ)	44.4	55.6	100.0 (18)
รวม	52.4	47.6	2,026 (100.0)
	$\chi^2 = 137.527$	P-value = 0.000	
ประเภทแรงงาน			
ในระบบ	35.7	64.3	100.0 (776)
นอกระบบ	62.7	37.3	100.0 (1,252)
รวม	52.4	47.6	100.0 (2,028)
	$\chi^2 = 140.050$	P-value = 0.000	
การทำงานเสริม			
ไม่ได้ทำงานเสริม	55.9	44.1	100.0 (1,213)
ทำงานเสริม	47.2	52.8	100.0 (814)
รวม	52.4	47.6	100.0 (2,027)
	$\chi^2 = 14.850$	P-value = 0.000	

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 6-6 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการวางแผนชีวิตล่วงหน้ากับตัวแปรต่างๆ

ตัวแปร	ระยะเวลาในการวางแผนชีวิตล่วงหน้า								รวม (จำนวน)
	ไม่ได้ วางแผน	ไม่เกิน 1 เดือน	ไม่เกิน 6 เดือน	ไม่เกิน 1 ปี	เกิน 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี	3-5 ปี	6-10 ปี	11 ปี ขึ้นไป	
อายุ									
20 – 29 ปี	40.1	3.9	4.5	12.5	<u>15.7</u>	15.1	5.6	2.7	100.0 (337)
30 – 39 ปี	44.8	3.9	4.0	9.9	10.7	<u>13.8</u>	7.0	5.9	100.0 (596)
40 – 49 ปี	51.2	3.8	2.2	7.4	9.1	<u>11.5</u>	7.0	7.9	100.0 (584)
50 – 59 ปี	65.9	2.6	0.9	7.4	6.0	<u>8.5</u>	5.4	3.4	100.0 (352)
60 ปีขึ้นไป	87.7	1.4	2.1	<u>2.7</u>	<u>2.7</u>	1.4	0.7	1.4	100.0 (146)
รวม	52.7	3.4	2.9	8.6	9.7	11.5	6.1	5.2	100.0 (2,015)
$\chi^2 = 169.149$ P-value = 0.000									
รายได้ในการประกอบอาชีพหลัก (บาท/เดือน)									
ต่ำกว่า 3,000	73.9	2.1	1.4	<u>6.0</u>	4.6	5.6	5.3	1.1	100.0 (284)
3,000-4,999	62.6	3.1	2.4	7.7	<u>11.2</u>	5.2	5.2	2.4	100.0 (286)
5,000-9,999	51.9	4.2	2.6	8.4	11.3	<u>13.0</u>	4.7	4.0	100.0 (622)
10,000-14,999	44.7	3.9	5.9	10.2	9.4	<u>14.1</u>	5.9	5.9	100.0 (255)
15,000-19,999	36.9	5.4	2.7	8.1	9.4	<u>14.8</u>	10.1	12.8	100.0 (149)
20,000-24,999	43.1	3.8	2.3	13.1	9.2	<u>15.4</u>	6.2	6.9	100.0 (130)
25,000 ขึ้นไป	37.7	2.1	3.3	7.5	11.7	<u>17.2</u>	10.0	10.5	100.0 (239)
รวม	52.3	3.5	2.9	8.3	9.8	11.8	6.2	5.2	100.0 (1,965)
$\chi^2 = 173.984$ P-value = 0.000									

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

6.3 ความกังวลใจต่อการดำเนินชีวิตยามชราภาพ

แบบแผนการเปลี่ยนแปลงของรายได้และรายจ่ายตามอายุของแต่ละบุคคลที่สำคัญช่วงหนึ่งของวงจรชีวิตคือยามชราภาพ เนื่องจากการลดลงของสมรรถภาพในการหารายได้ของบุคคลมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่การบริโภคมิได้ลดลงไปมากมายนัก การออมในวัยทำงานจะมีส่วนสำคัญในการปิดช่องว่างดังกล่าวได้ การศึกษานี้ได้สอบถามผู้มั่งงานทำเกี่ยวกับความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตยามชราภาพ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการออมเพื่ออนาคต

จากข้อถามเกี่ยวกับความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความกังวลใจเลยมีถึงร้อยละ 44.9 รองลงมาคือมีความกังวลใจเล็กน้อยมีร้อยละ 33.9 และมีความกังวลใจมากมีร้อยละ 20.9 (ตารางที่ 6-7)

ในด้านของสาเหตุของความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพกลุ่มตัวอย่างที่มีความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพให้เหตุผลสำคัญ 3 อันดับแรกดังนี้ อันดับหนึ่งคิดว่าอาจมีเงินออมไม่เพียงพอในการใช้จ่ายยามชรา มีสัดส่วนเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 50.4) รองลงมาคือคิดว่าไม่สามารถพึ่งพาลูกหลานได้ในอนาคตร้อยละ 31.5 และคิดว่าตนเองไม่สามารถหางานใหม่ทำได้ร้อยละ 22.7 นอกเหนือจากนี้แสดงไว้ในตารางที่ 6-8 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่กังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพ ได้ให้เหตุผลสำคัญ 3 อันดับแรกคือ คิดว่าตนเองสามารถหาเงินได้ไปเรื่อย ๆ (ร้อยละ 38.1) รองลงมาคือคิดว่ามีเงินออมเพียงพอในการใช้จ่ายยามชรา (ร้อยละ 34.2) และคิดว่าสามารถพึ่งพาลูกหลานได้ในอนาคต (ร้อยละ 27.6)

นอกจากนั้น เรายังพบว่าความกังวลใจต่อการดำเนินชีวิตยามชราภาพมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างๆ เช่น อายุ ประเภทแรงงาน รายได้ เป็นต้น หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลใจในยามชราภาพกับอายุพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากเปรียบเทียบในแต่ละช่วงอายุพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพ แต่เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะในกลุ่มของผู้ที่มีความกังวลใจอย่างมาก จะพบสัดส่วนที่น่าสนใจคือความกังวลใจจะเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มสูงขึ้น ข้อมูลร้อยละนำเสนอในตารางที่ 6-9

จากการศึกษาพบว่าความกังวลใจในยามชราภาพกับประเภทแรงงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยแรงงานนอกระบบมีสัดส่วนของผู้กังวลใจมากเกี่ยวกับชีวิตยามชราภาพสูงกว่าแรงงานในระบบ (เปรียบเทียบจากร้อยละ 26.4 กับ 12.2) ซึ่งสอดคล้องกับสัดส่วนของผู้ที่ไม่มีความกังวลใจเลย ที่แรงงานในระบบมีสัดส่วนมากกว่าแรงงานนอกระบบ (เปรียบเทียบจากร้อยละ 53.4 กับ 39.8) ส่วนผู้ที่มีความกังวลใจน้อยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพมีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้ จากการศึกษพบว่าความกังวลใจในยามชราภาพกับรายได้ในการประกอบอาชีพหลักมีความสัมพันธ์กันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายได้ในแต่ละกลุ่ม พบว่าในทุกกลุ่มรายได้มีผู้ไม่กังวลใจเลยเป็นสัดส่วนที่สูงกว่า ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท และจากการศึกษาได้พบข้อมูลที่น่าสนใจคือกลุ่มที่มีรายได้น้อยจะมีความกังวลใจมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูง (สัดส่วนของความกังวลใจจะลดลง ตามรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น) ข้อมูลร้อยละนำเสนอในตารางที่ 6-9

นอกจากนั้น หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลใจในยามชราภาพกับการวางแผนการดำเนินชีวิต (ตารางที่ 6-10) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่กังวลใจมากมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้วางแผนในการดำเนินชีวิต มากกว่าผู้วางแผน (เปรียบเทียบระหว่างร้อยละ 60.5 กับ 39.5) ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่กังวลใจบ้างก็มีสัดส่วนของผู้วางแผนและไม่วางแผนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 50.4 กับ 49.6) และในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความกังวลใจเลยก็พบว่า มีสัดส่วนของผู้ไม่วางแผนในการดำเนินชีวิตสูงกว่าผู้วางแผนอยู่เพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 50.9 กับ 49.1)

ข้อค้นพบ 6.3 - ความกังวลต่อการดำเนินชีวิตยามชราภาพ

ผู้มีส่วนทำส่วนใหญ่นอกจากไม่ได้วางแผนในการดำเนินชีวิต ยังมีความกังวลใจต่อการดำเนินชีวิตยามชราภาพอีกด้วย มากกว่าร้อยละ 50 กังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตยามชราภาพ สาเหตุสำคัญมาจาก ความกังวลว่าอาจมีเงินออมไม่เพียงพอในการใช้จ่ายยามชราภาพ ไม่สามารถพึ่งพาลูกหลานได้ หรือไม่สมารถหางานใหม่ทำได้ โดยกลุ่มผู้มีส่วนทำที่มีอายุมาก (40 ปีขึ้นไป) หรือกลุ่มผู้มีส่วนทำที่มีรายได้น้อย (โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน) จะมีสัดส่วนของผู้ที่กังวลใจมากกว่า ในกลุ่มแรงงานนอกระบบจะมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่กังวลใจเลยน้อยกว่ากลุ่มแรงงานในระบบ นอกจากนี้ยังพบว่า ประมาณหนึ่งในสี่ของผู้มีส่วนทำมีความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตยามชราภาพ แต่ก็ไม่ได้วางแผนการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 6-7 การกระจายความถี่และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความกังวลใจในยามชราภาพ

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพ		
กังวลใจมาก	423	20.9
กังวลใจบ้างเล็กน้อย	688	33.9
ไม่มีความกังวลใจเลย	910	44.9
ไม่ตอบ	7	0.3
รวม	2,028	100.0

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 6-8 การกระจายความถี่และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความกังวลใจในยามชราภาพ

สาเหตุของความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพ (พิจารณาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่กังวลใจ)	ผู้ที่ตอบว่าใช่		รวม (จำนวน)
	ร้อยละ	จำนวน	
คิดว่าอาจมีเงินออมไม่เพียงพอในการใช้จ่ายในยามชรา	50.4	565	100.0 (1,111)
คิดว่าเงินชดเชยจากการออกจากงานอาจไม่เพียงพอ	6.2	69	100.0 (1,111)
ไม่มีเงินบำนาญไว้ใช้ยามชราภาพ	10.2	114	100.0 (1,111)
กังวลว่าเงินบำนาญหรือบำนาญอาจไม่เพียงพอ	3.7	42	100.0 (1,111)
คิดว่าตนเองไม่สามารถหางานใหม่ทำได้	22.7	254	100.0 (1,111)
คิดว่าไม่สามารถพึ่งพาลูกหลานได้ในอนาคต	31.5	353	100.0 (1,111)
คิดว่าในอนาคต ราคาสินค้าจะสูงขึ้น ทำให้ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก	14.7	298	100.0 (1,111)
คิดว่าการใช้ชีวิตปัจจุบันค่อนข้างลำบาก จนเตรียมการออมเพื่ออนาคตไม่ได้	8.9	181	100.0 (1,111)
อื่นๆ	12.5	140	100.0 (1,111)

สาเหตุที่ไม่กังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในยามชราภาพ (พิจารณาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ไม่กังวลใจ)			
คิดว่ามีเงินออมเพียงพอในการใช้จ่ายในยามชรา	34.2	318	100.0 (910)
คิดว่าเงินชดเชยจากการออกจากงานมีเพียงพอในการใช้จ่ายในยามชรา	5.5	31	100.0 (910)
คิดว่าเงินบำนาญหรือบำนาญมีเพียงพอใช้จ่ายในยามชรา	14.0	130	100.0 (910)
คิดว่าตนเองสามารถหาเงินได้ไปเรื่อยๆ	38.1	354	100.0 (910)
คิดว่าสามารถพึ่งพาลูกหลานได้ในอนาคต	27.6	257	100.0 (910)
อื่นๆ	16.8	156	100.0 (910)

หมายเหตุ: กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 6-9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลใจในยามชราภาพกับตัวแปรต่างๆ

ตัวแปร	ความกังวลใจในยามชราภาพ			รวม (จำนวน)
	กังวลมาก	กังวลน้อย	ไม่กังวลใจเลย	
<u>ประเภทแรงงาน</u>				
ในระบบ	12.2	34.4	53.4	100.0 (773)
นอกระบบ	26.4	33.8	39.8	100.0 (1,248)
รวม	20.9	34.0	45.0	100.0 (2,021)
$\chi^2 = 65.669$ P-value = 0.000				
<u>อายุ</u>				
20 – 29 ปี	12.0	37.2	50.7	100.0 (341)
30 – 39 ปี	19.4	36.0	44.6	100.0 (598)
40 – 49 ปี	24.4	32.2	43.4	100.0 (583)
50 – 59 ปี	24.9	32.6	42.5	100.0 (353)
60 ปีขึ้นไป	24.8	29.0	46.2	100.0 (145)
รวม	20.9	34.0	45.0	100.0(2,020)
$\chi^2 = 27.523$ P-value = 0.001				
<u>รายได้ในการประกอบอาชีพหลัก</u>				
ต่ำกว่า 3,000 บาท	36.7	31.5	31.8	100.0 (286)
3,000-4,999 บาท	29.0	33.2	37.8	100.0 (286)
5,000-9,999 บาท	18.4	38.9	42.7	100.0 (625)
10,000-14,999 บาท	15.3	27.8	56.9	100.0 (255)
15,000-19,999 บาท	17.4	30.2	52.3	100.0 (149)
20,000-24,999 บาท	9.9	33.6	56.5	100.0 (131)
25,000-49,999 บาท	9.3	31.4	59.3	100.0 (172)
50,000-99,999 บาท	8.9	42.2	48.9	100.0 (45)
100,000-199,999 บาท	8.3	25.0	66.7	100.0 (12)
200,000 บาทขึ้นไป	11.1	33.3	55.6	100.0 (9)
รวม	20.5	33.6	45.7	100.0 (1,970)
$\chi^2 = 121.606$ P-value = 0.000				

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 6-10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลใจในยามชราภาพกับการวางแผนการ
ดำเนินชีวิต

ระดับ ความกังวลใจ	การวางแผนการดำเนินชีวิต		รวม
	ไม่ได้วางแผนการ ดำเนินชีวิต	วางแผนการดำเนินชีวิต	
กังวลใจมาก	60.5	39.5	100.0 (423)
กังวลใจบ้าง	49.6	50.4	100.0 (688)
ไม่กังวลใจ	50.9	49.1	100.0 (910)

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย